

1986, 24. dubna – Sdělení VONS č. 517 „Další protináboženské represe“ o trestním stíhání Michala Hreška pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.

Michal Hreško, nar. 13. 2. 1930, bytem Mníšek nad Hnilcom č. 311, okres Spišská Nová Ves, pastor evangelické církve (augšpurského vyznání) tamtéž,¹ je od 24. 10. 1985 trestně stíhán pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi (§ 178 tr. z.). Podle rozšířené verze obvinění ze dne 25. 3. 1986, podepsané vyšetřovatelem StB v Košicích npor. JUDr. Hercegem², se měl údajného trestného činu dopustit tím, že se v letech 1983–1985 nejméně desetkrát sešel se skupinou věřících své církve (jednalo se většinou o 10–15, v jednom případě o 30 osob) nikoli v církevních budovách, nýbrž ve volné přírodě za obcí, popřípadě v nedaleké rekreační chatě, a že při těchto příležitostech zpívali účastníci náboženské písně, načež jim M. Hreško „podal výklad slova Božieho z Bible“.³

M. Hreško byl okamžitě zbaven státního souhlasu, podle neověřených zpráv byl jistou dobu držen ve vazbě a trestní řízení proti němu pokračuje.⁴ Kdybychom neměli k dispozici autentické doklady, snad bychom toto trestní stíhání pokládali za mystifikaci a špatný vtíp. Samozřejmě odporuje ústavě ČSSR, právně přijatým mezinárodním paktům i závazkům z Helsinek a Madridu. Protože se ale evangelíci tradičně shromažďují také mimo církevní budovy a protože se to pro ně v dobách pronásledování stalo dokonce nutností, neodporuje počínání M. Hreška (řádně ustaveného a státním souhlasem vybaveného faráře v obci Mníšek) ani diskriminačním a problematickým zákonům o hospodářském zabezpečení církví z roku 1949,⁵ které se snaží omezit náboženský život a jeho rozvoj povolením jen těch úkonů, které byly před jejich vydáním u jednotlivých církví obvyklé.

Toto trestní stíhání souvisí s trestním stíháním proti Jánu Vecanovi, majiteli zmíněné chaty, který byl v létě minulého roku spolu

se svým přítelem zadržen poté, co bylo v jejich voze nalezeno větší množství náboženské literatury – byl pak několik měsíců vězněn, nemáme k dispozici další zprávy o jeho případu.⁶

Informace o Chartě 77, r. 9, 1986, č. 6, s. 10–11.

POZNÁMKY

- ¹ K osobě Michala Hreška byl veden svazek prověřované osoby (později změněno na osobní svazek) s krycím jménem „Breza“, reg. č. 17919, arch. č. 2251, který je dnes uložen in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Zväzky kontrarozvedného rozpracovania). Většina svazku však byla skartována.
- ² Celým jménem Štefan Herceg.
- ³ V usnesení bylo uvedeno: „*a zároveň im podal výklad slova Božieho z Biblie*“. Usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Košice npor. JUDr. Hercega z 25. 3. 1986 o zahájení trestního stíhání M. Hreška pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi je uloženo in: LP, Sb. VONS, inv. č. 129, sign. I/1, kart. 25.
- ⁴ Hreško byl ve vazbě od 22. 10. 1985 do 17. 1. 1986. Jeho případ měl ohlas a nutno dodat, že i podporu v Evangelické církvi augšpurského vyznání (ECAV) nejen na Slovensku, ale i v zahraničí (v regionu, kde působil, žila řada občanů s německými kořeny). Vedení ECAV se se žádostí o propuštění obrátilo přímo na prvního tajemníka ÚV KSS Jozefa Lenárta. Hreško byl 15. 8. 1986 přeložen do Hontianské Vrbice v okrese Levice, tj. prakticky na druhý konec Slovenska. O přeložení sám požádal, neboť mu hrozilo, že přijde o státní souhlas s výkonem duchovenské činnosti, a utlumil své aktivity v práci s mládeží. Na případ Michala Hreška se vztahovala amnestie z 27. 10. 1988. Roku 1990 mu byla vrácena zabavená literatura. Viz Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Zväzky kontrarozvedného rozpracovania, osobní svazek k osobě Jána Vecana, krycí jméno „Literatúra“, reg. č. 18215, arch. č. 11709; též HREŠKO, Michal: *Rozpomienky na jedno obdobie môjho života*, rkp, Hontianska Vrbica 1991, uloženo in: Archiv Generálneho biskupského úradu ECAV na Slovensku; ČARNOGURSKÝ, Ján: *Váznil ich za vieru*, Bratislava 1990, s. 122–124; HREŠKO, Michal: *Křesťané v odporu proti komunistické diktatuře na Slovensku 1948–1989*, in: Józef Szymeczek (ed.): *Křesťané v odporu proti komunistické diktatuře v Československu 1948–1989*. Sborník materiálů z mezinárodního sympózia, Český Těšín 2006, s. 119–123.

- ⁵ Viz zákon č. 218/1949 Sb. ze 14. 10. 1949 o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností. *Sbírka zákonů republiky Československé*, r. 1949, s. 640; též vládní nařízení č. 219/1949 Sb. z 18. 10. 1949 o hospodářském zabezpečení církve římskokatolické státem. Tamtéž, s. 643.
- ⁶ K případu Jána Vecana a Marka Roháčka viz sdělení VONS č. 488, dokument č. 491.